

Νεανικά Ἀγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 58ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

Κατηχητικά κεφάλαια

(Ἡ θεραπευτικὴ ὁδὸς καθάρσεως καὶ φωτισμοῦ τῶν Πατέρων, ἀπλανὴς ὁδηγὸς πρὸς τὴ θέωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου)

Προλογικό

Μὲ τὸ τεύχος αὐτὸ εἰσερχόμαστε σὲ μιὰ νέα θεματικὴ ἐνότητα πού, ὅπως θὰ διαπιστώσετε, δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὴν ὥς τώρα διαδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ μας. Βασικὸς στόχος μας μέχρι τώρα ἦταν νὰ δείξουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ ὡς θεραπευτήριον πού ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο μέσα ἀπὸ τὴν θεραπευτικὴ πορεία τῆς κάθαρσης ἀπὸ τὰ ἄρρωστήματα (πάθη) καὶ τοῦ συνακόλουθου φωτισμοῦ τῆς ψυχῆς στὴ θέωση, δηλ. στὴ Χριστοποίηση.

Τὸ θεραπευτικὸ αὐτὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸν μοναδικὸ λόγο τῆς σάρκωσης τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ Χριστοῦ, «ἀκυρώνουν» τὰ πάθη μὲ τὴν πολὺμορφη ἐνέργειά τους. Ὅταν μιᾶ γιὰ «ἀκύρωση» δὲν ἐννοῶ βέβαια ὅτι ἀκυρώνεται τὸ θεραπευτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, -αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον ἀφοῦ ἡ ἀνθρώπινη φύση ἐνώθηκε ἄρρη-

κα μὲ τὴ Θεότητα καὶ θεώθηκε ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητα- ἀλλὰ ὅτι ἐμποδίζεται σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο ἡ θεραπεία, ἄρα ἡ σωτηρία καὶ ἄλλων ἀνθρώπων.

Τὰ ἐμπόδια πού ἐγείρονται ὀφείλονται ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ στὸν πόλεμον πού ὁ διάβολος ἔχει κηρύξει στὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη στὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον¹, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε δὲν θέλει νὰ ζήσει μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ ἄλλοτε θέλει ἀλλὰ δὲν ξέρει

πῶς νὰ ζήσει μέσα σ' Αὐτήν. Ἡ εἴσοδος καὶ ἡ παραμονὴ στὴν Ἐκκλησία κατὰ τὸ λόγο τοῦ Χριστοῦ προϋποθέτει τὴν ὑπέρβαση τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ αὐτὴ ἡ ὑπέρβαση εἶναι προῖον τῆς ἐλευθερίας πού μᾶς χάρισε ὁ Χριστὸς καὶ τὴν ὅποια σέβεται πρῶτος Αὐτός.

Ὅσοι τώρα θέλουμε νὰ ζήσουμε στὴν Ἐκκλησία πρέπει νὰ μάθουμε δυὸ πράγματα: α. τὸν τρόπο πού εἰσερχόμαστε σ' Αὐτήν, καὶ β. τὸν τρόπο πού

παραμένουμε και αξιοποιούμε θεραπευτικά την παραμονή μας σ' Αυτήν. Η είσοδός μας δεν είναι μηχανιστική, απροϋπόθετη ή τουλάχιστον δεν ήταν στην πρώτη φάση της ζωής της Έκκλησίας. Προηγείτο μιὰ μακρά περίοδος κατήχησης κατά την οποία ο κατηχούμενος δεν μάθαινε απλώς αλήθειες της πίστεως (ιδεολογική δηλ. προσέγγιση) αλλά κυρίως μάθαινε να καθαρίζει την καρδιά του για να δεχτεί με τη βάπτιση τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στὴν συνέχεια θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχει τὴν πορεία του, ὥστε νὰ μὴν ἐπιστρέψουν τὰ πάθη καὶ σκοτιστεῖ ὁ νοῦς, ἀλλὰ πορευόμενος ἀπλανῶς νὰ «καταντήσει... εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Εφ. 4,13).

Ἡ εἰσαγωγικὴ κατήχηση πού παλιότερα προηγείτο τοῦ βαπτίσματος σήμερα, στὶς περισσότερες περιπτώσεις, δὲν ὑπάρχει κυρίως λόγω τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ. Στὶς οικογένειες ἐπίσης δὲν γίνεται κατήχηση τῶν παιδιῶν γιὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους. Τὰ κατη-

χητικὰ σχολεῖα ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ διδάξαν στὴν πλειοψηφία τους «ἀλήθειες» γιὰ τὸν Χριστό, (ιδέες δηλαδή), ἀλλὰ ὄχι τρόπους θεραπείας πού θὰ ὀδηγοῦσαν εἰς τὸ νὰ «καταντήσωμεν οἱ πάντες... εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ», ὅ.π. (Ἡ ἐνηλικίωση αὐτῆ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ταυτίζεται μὲ τὴν θέωση καὶ ὄχι μὲ τὴν ἠθικὴ τελείωση).

Στὴ νέα αὐτὴ θεματικὴ ἐνότητα ἐπιθυμοῦμε νὰ ἀναπληρώσουμε τὴν ἔλλειψη αὐτῆ, καὶ στὸ μέτρο τῶν δυνάμεων μας νὰ καταθέσουμε τὸν λόγο τῶν Πατέρων μας γιὰ ὅ,τι ἐμποδίζει τὴν εἴσοδό μας στὴν Ἐκκλησία ἢ «ἀκυρώνει» τὴν παραμονή μας σ' Αὐτὴν λόγω ἄγνοιας, ἢ πλάνης, ἢ γιὰ ὅ,τι ἄλλο θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ὀρθότητα μας.

παπα-Νικόλας Ἀλεξάκης

1. «ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιή...» (Α' Πέτρου, 5,8).

Τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας

Ὁ προφῆτης Δαβὶδ, στὸν 1360 ψαλμὸ ἀναφερόμενος στὴν αἰσθητὴ Βαβυλώνα, ἀλλὰ κατ' ἐπέκταση, σύμφωνα μὲ τὴν ἐρμηνεία τῶν Πατέρων, καὶ στὴ νοητὴ Βαβυλώνα τῆς αἰχμαλωσίας τῶν παθῶν λέγει: «Μακάριος ὅς ἂν κρατήσει καὶ ἑδαφιεῖ τὰ νήπια σου πρὸς τὴν πέτραν», Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος, πού θὰ κρατήσει γερὰ στὰ χέρια του τὰ «νήπια» σου καὶ θὰ τὰ συντρίψει πάνω στὴν πέτρα. Νήπια τῆς Βαβυλώνας τῶν παθῶν, πού αἰχμαλωτίζουν τὴν ψυχὴ μας εἶναι οἱ ὑπερήφανοι, πονηροὶ καὶ αἰσχροὶ λογισμοί, ἢ ἀρχὴ τῶν παθῶν, τοὺς ὁποίους μὲ ἀνδρεῖο φρόνημα πρέπει νὰ συντρίβουμε πάνω στὴν πέ-

τρα τῆς πίστεως, πού λέγεται Χριστός.

Ἐνα τέτοιο νήπιο εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, πού ὅταν ἀνδρωθεῖ λέγεται ὑπερηφάνεια. Ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ὑπερηφάνεια κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος ἔχουν τόση μόνο διαφορὰ μεταξύ τους, ὅση ἔχει ἐκ φύσεως τὸ παιδί ἀπὸ τὸν ἄνδρα, τὸ σιτάρι ἀπὸ τὸ ψωμί. Τὸ πρῶτο δηλαδή εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ δεύτερο τὸ τέλος. Ὡς πρὸς τὴ μορφή της, σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο Πατέρα, ἡ κενοδοξία εἶναι μεταβολὴ τῆς φυσικῆς τάξεως, διαστροφὴ τῶν καλῶν ἠθῶν καὶ παρατήρηση κάθε πράγματος πού εἶναι ἀξιόμημπο.

Ὡς πρὸς τὴν ποιότητά της εἶναι σκορπισμός τῶν κόπων, ἀπώλεια τῶν ιδρώτων, δόλιος κλέφτης τοῦ πνευματικοῦ θησαυροῦ, ἀπόγονος τῆς ἀπιστίας, πρόδρομος τῆς υπερφανείας, νανάγιο μέσα στοῦ λιμάνι (τῆς Ἐκκλησίας), μυρμηγκι στό ἀλώνι, πού εἶναι μικρό ἀλλά ἀπειλεῖ νά κλέψει ἀθόρυβα ὅλον τόν καρπό καί τόν κόπο τοῦ γεωργοῦ.

Τό πάθος τῆς κενοδοξίας εἶναι λεπτότατο καί ποικιλόμορφο, γι' αὐτό δυσκολεῦεται ὁ ἄνθρωπος νά τό καταλάβει καί ἀκόμα πιά πολύ νά τό ἐξαλείψει. Πρέπει νά εἶσαι ἐδραιωμένος στήν πέτρα τῆς ταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ καί νά ἔχεις τό χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων γιά νά ὑποψιαστεῖς ἢ νά ἀντιληφθεῖς τήν ὀλέθρια παρουσία του. Μπορεῖ νά ὑποκρύπτεται ὑπουλα στόν πνευματικό ἀγώνα μας, στήν προσευχή, στή νηστεία, στή ἐγκράτεια, στόν ἐκκλησιασμό μας, στή συχνή Θεία Κοινωνία, στήν ἐλεη-

μοσύνημα μας κι ἀκόμα στήν ἐξωτερική ἐμφάνισή μας, στήν ἐνδυμασία μας, στά λόγια μας, στις πράξεις μας, στήν ὅλη συμπεριφορά μας.

«Ὁ κενόδοξος ἄνθρωπος δείχνει ὅτι εἶναι πιστός ἄνθρωπος, ἐνῶ εἶναι εἰδωλολάτρης. Σέβεται φαινομενικά τόν Θεό, ἀλλά στήν πραγματικότητα θέλει νά ἀρέσει στούς ἀνθρώπους καί ὄχι στόν Θεό. Κενόδοξος εἶναι κάθε ἐπειδεικτικός ἄνθρωπος. Ἡ νηστεία τοῦ κενόδοξου ἀνθρώπου εἶναι χωρίς μισθό καί ἡ προσευχή του ἄκαιρη καί ἄστοχη. Διότι τά κάνει καί τά δύο γιά τόν ἔπαινο του ἀπό τούς ἀνθρώπους. Ὁ κενόδοξος ἀσκητής εἶναι διπλά ἀδικημένος, ἀφοῦ καί τό σῶμα του τό τυραννεῖ καί μισθό δέν παίρνει» (Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος).

Ὅποιος δημοσιεύει ἔμμεσα ἢ ἄμεσα τά καλά του ἔργα ἢ ἐπιδιώκει συνειδητά ἢ ὑποσυνειδητά τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων ἢ κομπάζει ὁ ἴδιος μέ τό λογισμό του καί τή φαντασία

του για τις «πνευματικές του ανάβασεις» αυτός, λένε οι Πατέρες, πώς μοιάζει με τόν γεωργό που σπέρνει στην επιφάνεια της γης και τὰ πουλιά του τρώνε τὸ σπόρο. Ἐκείνος ὁμως, πού φροντίζει ἐπιμελῶς νὰ κρύβει τὴν πνευματικὴ του ἐργασία ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, σπέρνει σὲ βαθύ αὐλάκι καὶ θὰ θερίσει πλούσιους καρπούς.

Στὸ βίο τοῦ Ὁσίου Γέροντα Δανιὴλ τοῦ Κατουνακιώτη γίνεται λόγος γιὰ ἕνα μοναχό που ζοῦσε κοντὰ στὸ Ρωσικὸ μοναστήρι, ἕναν ἀσκητὴ που ἔκανε μεγάλες νηστείες, φοροῦσε ἄθλια ρούχα, γύριζε ξυπόλυτος καὶ ἔκανε τρεῖς χιλιάδες μετάνοιες τὴν ἡμέρα. Στὴν πόρτα τῆς καλύβας του ὑπῆρχε ἕνα ἄνοιγμα που ἐπέτρεπε στοὺς περαστικούς νὰ βλέπουν μέσα τὰ «πνευματικὰ του γυμνάσματα». Ὅλοι τὸν θαύμαζαν καὶ τὸν ἐπαινοῦσαν γιὰ τὴν ἀσκητικὴ του ζωὴ. Ἐκείνος εἰσέπραττε τὰ καλά λόγια, πίστευε ὅτι ἦταν σπουδαῖος καὶ βλάστησε στὴν καρδιά του ὁ σπόρος τοῦ ἐγωῖσμοῦ. Τὸν πλάνεψε ὁ πονηρός. Ὁ ἔμπειρος γέροντας εἶδε

ὅτι πίσω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ κατωρθώματα δὲν ἦταν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ κενοδοξία, ὁ ἔπαινος τῶν ἀνθρώπων. Τὸν συνάντησε, τοῦ μίλησε μὲ διάκριση μέχρι που τοῦ ἀποκάλυψε τοὺς λογισμοὺς του. Ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαγόρευσε τὴν ἐπιδεικτικὴ συμπεριφορὰ καὶ τοῦ ὅρισε νὰ κάνει μόνο πενήντα μετάνοιες. Μὲ τὴν ὑπακοή φανερώθηκε ἡ γύμνια του. Ὅχι μόνο τρεῖς χιλιάδες μετάνοιες δὲν μπορούσε νὰ κάνει, ἀλλὰ καὶ τίς πενήντα τίς ἔκανε μὲ πολλή δυσκολία. Ἦθελε νὰ φοράει καλά ρούχα καὶ δὲν τοῦ ἔφτανε τὸ φαγητό που ἔτρωγε πρῖν. Τὰ φτερά τῆς κενοδοξίας κόπηκαν. «Τώρα ἔπρεπε νὰ βαδίζει μὲ μεγάλη ὑπομονὴ καὶ νὰ περιμένει τὴν παρηγοριὰ τοῦ Χριστοῦ, ἐκείνη που ἔρχεται μαζί μὲ τὴ γνήσια καρποφορία, ἐκείνη που δὲν μπορεῖ ὁ Σατανᾶς ποτέ νὰ ἀφαιρέσει».

Τὸ «κενὸν δοξάριον» μπορεῖ νὰ δηλητηριάζει καὶ αὐτὴ τὴν ποιμαντικὴ διακονία μας ὡς κληρικῶν μέσα στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅταν δὲν κοπιᾶζουμε πρὸς δόξαν Θεοῦ ἀλλὰ γιὰ ἐπίδειξη καὶ προβολὴ τῶν χαρισμάτων μας, γιὰ τὴ δόξα τοῦ ὀνόματός μας, γιὰ τὸν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων καὶ γιὰ τὴν «κατάκτηση» μιᾶς πνευματικῆς αὐτάρκειας στὸ πλαίσιο ἑνὸς ἄγονου καὶ στείρου ναρκισσοῦ. Σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσι, ἔτι περισσότερο, ἡ κενοδοξία δὲ βλάπτει μόνο ἐμᾶς ἀλλὰ προκαλεῖ καὶ τοὺς ἀδελφούς μας καὶ γεννᾷ στὴν καρδιά μας ἢ στὴν καρδιά τους τὰ «νήπια» τοῦ φθόνου κατὰ τὸ λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (μὴ γενώμεθα κενόδοξοι ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες» (Γαλ. 5,26).

Ἡ κενοδοξία ἀποπροσανατολίζει τὴν πνευματικὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ σκοπὸ τῆς, ἀπὸ τὸ τέλος τῆς, πού εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη. Θεμέλιο τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ταπεινὼση. Ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παρέχονται δωρεάν ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στοὺς ταπεινοὺς, σ' αὐτοὺς πού θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς χρεώστες δούλους, ὅσους κόπους κι ἂν καταβάλλουν στὴν πορεία τῆς πνευματικῆς τους ζωῆς. Αὐτὰ τὰ χαρίσματα οἰκοδομοῦν τὴν Ἐκκλησία καὶ λειτουργοῦν θεραπευτικὰ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ὁδηγοῦν στὴ μετάνοια, στὴν αὐτογνωσία καὶ στὴν προσωπικὴ ἐμπειρία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ, δηλ. στὴ γεύση τῆς Βασιλείας Του.

Ἀντίθετα οἱ κενόδοξοι πνευματικοὶ ἀγῶνες διαστρέφουν τὸ ὀρθόδοξο ἀσκητικὸ ἦθος καὶ γενοῦν «χαρίσματα», ἀκόμα καὶ αὐτὸ τὸ προορατικὸ ἢ διορατικὸ χάρισμα, μέσα στὰ ὁποῖα ὁμως κρύβεται τὸ δαιμόνιο τῆς πλάνης. Τοῦτα τὰ «πνευματικὰ χαρίσματα» μποροῦν νὰ τὰ ἐλέγξουν ἢ νὰ τὰ ἀξιολογήσουν μόνον αὐτοὶ πού ἔχουν τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων, οἱ ὁποῖοι μποροῦν ἀπλανῶς νὰ διακρίνουν τοὺς ἀληθινούς προφήτες ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφήτες.

«Ἐπεσήμανα» λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης στὴν Κλίμακα «τόν δαίμονα τῆς κενοδοξίας νὰ σπέρνει λογισμοὺς σέ κάποιον ἀδελφὸ καὶ συγχρόνως νὰ τοὺς φανερώνει αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς καὶ σέ ἕναν ἄλλον ἀδελφὸ. Καί στὴ συνέχεια ἔβαλε τὸ δεύτερο ἀδελ-

φὸ νὰ ἀποκαλύπτει στὸν πρῶτο τὰ μυστικά τῆς καρδιάς του, ὥστε αὐτόν νὰ τὸν μακαρίζει ὡς προορατικόν».

Χαρακτηριστικὸ εἶναι ἐκεῖνο πού ἀναφέρεται στό βίο τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου:

Πῆγαν μερικοὶ ἀδελφοὶ στὸν Ἀντώνιο νὰ τοῦ ἀνακοινώσουν τίς φαντασίες (ὀράματα) πού ἔβλεπαν καὶ νὰ μάθουν ἀπ' αὐτόν ἂν ἦσαν ἀληθινές ἢ δαιμονικές. Εἶχαν μάλιστα καὶ ἕναν ὄνον, πού πέθανε στό δρόμο κα-

θῶς ἐρχόταν.

Μόλις ἔφτασαν στό γέροντα, αὐτός τοὺς πρόλαβε καὶ τοὺς εἶπε:

-Πῶς πέθανε ὁ μικρὸς ὄνος στό δρόμο; Τοῦ λένε:

-Ἀπὸ πού τὸ γνωρίζεις Ἀββᾶ; Κι αὐτός τοὺς εἶπε:

-Οἱ δαίμονες μοῦ τῶδειξαν. Τότε τοῦ εἶπαν:

-Ἐμεῖς, γι' αὐτὸ ἤλθαμε νὰ σέ ρωτήσομε, γιατί βλέπομε φαντασίες καὶ πολλές φορές βγαίνουν ἀληθινές, μήπως πλανιόμαστε.

Καί τοὺς πληροφόρησε ὁ γέρον μετὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ὄνου, ὅτι προέρ-

χονται από τούς δαίμονες.

Ἡ πνευματική ζωή εἶναι μιὰ πραγματική σχολοβοασία. Οἱ «πεποιθότες ἐφ' ἑαυτοῖς» κινδυνεύουν νά κρημνιστοῦν. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς προτρέπει «ἐπερώτησον τόν πατέρα σου καί ἀναγγελεῖ σοι, τούς πρεσβυτέρους σου καί ἐροῦσι σοι» (Δευτ. 32,7). Τό «ἐπερώτησον» φανερώνει ταπεινώση καί ὑπακοή, δηλαδή ἀσφάλεια. Ἡ ὑπακοή στό «ἴδιον θέλημα», ἡ ἀπολυτοποίηση καί θεοποίησή του, ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ θέση μας μέσα στήν Ἐκκλησία ὡς λαϊκῶν ἢ κληρικῶν, ὁδηγεῖ στήν κενοδοξία, τήν

ὑπερηφάνεια καί τήν πλάνη.

Πάντως τό βέβαιον εἶναι ὅτι κατά τήν φρικτή ὥρα τοῦ θανάτου καί ἐν ἡμέρα κρίσεως «ἐκάστου τό ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γάρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καί ἐκάστου τό ἔργον ὁποῖόν ἐστί τό πῦρ δοκιμάσει· εἴ τις τό ἔργον μενεῖ ὁ ἐπωκοδόμησε, μισθόν λήσεται· εἴ τις τό ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται» (Α΄ Κορ. 3, 13-15).

Πρωτ. Φιλοκτίμων Ἀγουστινάκης

Πατερικές μαρτυρίες

Α΄ ΑΓΙΟΥ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

Τά πνεῦμα τῆς κενοδοξίας εἶναι πολύμορφο καί λεπτότατο καί δέν γίνεται γρήγορα ἀντιληπτό οὔτε ἀπό τόν ἴδιο τόν ἀγωνιζόμενο. Διότι οἱ προσβολές ἀπό τά ἄλλα πάθη εἶναι φανερές καί ἐπομένως εἶναι εὐκολότερη ἡ μάχη ἐναντίον τους, ἐπειδή ἡ ψυχή ἔχει ἐπίγνωση τοῦ πολέμου καί μέσω τῆς ἀντίρρησης καί τῆς προσευχῆς τά ἀνατρέπει ἀμέσως. Ἡ κακία τῆς κενοδοξίας εἶναι δύσκολο νά πολεμηθεῖ. Διότι εἶναι δυνατόν νά ἐνυπάρχει σέ κάθε ἐργασία, στά λόγια καί στή σιωπή στά ἔργα καί στήν ἀγρυπνία καί στήν προσευχή καί στήν ἀνάγνωση καί στήν ἡσυχία καί στή μακροθυμία. Μέσα ἀπ' ὅλα αὐτά ἐπιχειρεῖ νά χτυπήσει τόν στρατιώτη τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁποῖον δέ μπορέσει νά ἀπα-

τήσει μέ τήν πολυτέλεια τῶν ἐνδυμάτων, ἐπιχειρεῖ νά τόν ρίξει μέ τά εὐτελῆ ἐνδύματα. Ὅποιον δέν μπορέσει νά ρίξει μέσω τῆς τιμῆς πού τοῦ ἀποδίδουν οἱ ἄνθρωποι προσπαθεῖ νά τόν ρίξει μέ τό τέχνασμα ὅτι ὑποφέρει δῆθεν ἀπό συκοφαντίες. Ὅποιον δέν κατάφερε νά πείσει νά κενοδοξοξήσει γιά τά σοφά του λόγια, τόν δελεάζει ὅτι τάχα εἶναι ἐραστής τῆς ἡσυχίας καί τῆς σιωπῆς. Ὅποιον δέν μπόρεσε νά ἀποδυναμώσει μέ τά πολυτελῆ φαγητά, τόν ἔλκει στόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων γιά τή νηστεία του. Σέ κάποιους ὑποβάλλει τήν φαντασία ὅτι ἔγιναν κληρικοί.

Κάποτε κάποιος γέροντας πού ἔμενε σέ μία σκήτη πῆγε νά ἐπισκεφθεῖ τό κελί ἑνός ἀδελφοῦ. Ἀφοῦ πλησίασε στήν πόρτα ἀκούει ἀπό μέσα τόν ἀδελφό νά μιλάει. Καί νομίζοντας ὁ γέροντας ὅτι ὁ ἀδελφός διαβάζει τήν Ἁγία Γραφή δέν θέλησε νά τόν διακόψει ἀλλά περίμενε ἀπ' ἔξω. Ὅμως καθώς ἀκουγε κατάλαβε ὅτι, ὁ ἀδελφός παραφρόνησε ἀπό τήν κενοδοξία καί ἀφοῦ αὐτοχειροτονήθηκε διάκονος ἀπέλυσε τοῦς κατηγορούμενους. Ὅταν ἄκουσε αὐτό ὁ γέροντας ἔσπρωξε τήν πόρτα καί μπήκε στό κελί. Ὁ ἀδελφός μόλις τόν συνάντησε τοῦ ἔβαλε μετάνοια καί τόν ρώτησε ἂν εἶχε ὥρα πού περίμενε ἀπ' ἔξω. Ὁ γέροντας ἀστενειόμενος τοῦ ἀπάντησε «τώρα μόλις ἤρθα πού ἔκανες τήν ἀπόλυση τῶν κατηγορουμένων». Ὅταν ἄκουσε αὐτά ὁ ἀδελφός ἔπεσε στά πόδια τοῦ γέροντα καί τόν παρακαλοῦσε νά εὐχεται γιά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό αὐτή τήν πλάνη. Αὐτός πού θέλει νά ἀγω-

νιστεῖ μέ τέλειο τρόπο καί νά λάβει τό στεφάνι τῆς δικαιοσύνης, μέ κάθε τρόπο πρέπει νά φροντίσει νά νικήσει αὐτό τό πολύμορφο θηρίο, ἔχοντας πάντα στό νοῦ του τό ρητό τοῦ Δαβίδ: «Κύριος διεσκόρπισεν ὅσα ἀνθρωπαρέσκων» (Ψαλμ. 52,6) καί νά μήν κάνει τίποτα προσδοκώντας τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά μόνο νά ἐπιζητεῖ τόν μισθό ἀπό τό Θεό καί νά ἀπορρίπτει πάντα τοῦς ἐπερχόμενους λογισμούς πού τόν ἐπαινοῦν καί νά ἐξουθενώνει τόν ἑαυτό του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι θά μπορέσει μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τό πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

(Επιμέλεια μεταγλώττισης τοῦ κειμένου ἀπό τήν καθαρεύουσα: Ἀναστάσιος Παπίδης, Θεολόγος καθηγητής).

Β' ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΟΥ

Μᾶς διήγηθηκε κάποτε ὁ ὀσιότατος Γέροντας Χριστόδουλος ὁ Κατουνακιώτης, ὅτι στήν καλύβα τῆς Μικρᾶς Ἁγίας Ἄννης, πού βρίσκεται πρὸς τὴ μεριά τῆς θάλασσας, ζοῦσε κάποιος μοναχός, Χαραλάμπης στ' ὄνομα, πού ἀσκήτεψε σέ αὐτὴ κατὰ μόνας καί ἦταν στήν ἐμφάνιση ὠραῖος, ψηλός καί ἡ γενειάδα του ἔφθανε μέχρι τῆ μέση.

Σέ αὐτόν ὁ παμπόνηρος καί ἐφευρέτης τῆς κακίας δαίμονας, εἰσηγάγε σιγά, σιγά στό νοῦ ὅτι ἦταν ὁ καταλληλότερος γιά Πατριάρχης λόγω

τῶν πνευματικῶν του προσόντων καί τοῦ σωματικοῦ του παρουσιαστικοῦ. Καί ὅταν τόν εἶδε νά καλλωπίζεται καί νά καθρεφτίζεται καί νά ἐπιμελεῖται τῆ γενειάδα του

κάθε μέρα, μέ τὴ διορατικότητά του ὁ παγκάκιστος, κατάλαβε ὅτι τόν συνέλαβε αἰχμάλωτο στό πάθος τῆς ὑπερηφανείας.

Πι' αὐτό καί ἐμφανίζεται στόν ὕπνο του μέ μορφή κληρικοῦ λέγοντας «ὅτι αὐτές τίς μέρες ἔρχεται πρεσβεῖα Ἀρχιερέων ἀπό τὴν Κωνσταντινούπολη γιά νά τόν παραλάβει καί νά τόν ἐγκαταστήσει στόν Οἰκουμενικό θρόνο». Πιστευνόντάς το αὐτό ὁ ταλαίπωρος καί ἀπό ὑπερηφάνεια, ἴσως καί ἀπό φόβο μήν τυχόν τεθεῖ ἀπό κάποιον κάποιο ἐμπόδιο στά μεγαλεπήβολα σχέδιά του, ἄρχισε νά ἐτοιμάζεται μέ σπουδὴ καί νά ἀναμένει τὴν ἀφίξη τῆς πρεσβείας καί τὴν ἀναχώρησή, χωρίς νά πεί

κάτι σέ κανέναν.

Καί μία νύχτα, φθάνει κάτω ἀπὸ τὴν καλύβα του, στό περιγιάλι, ὀλοφώτιστο πλοῖο μέ φρουρά, δόξα πολλή, λαμπάδες καί ἐξαπτέρυγα καί φανταστικούς κληρικούς, τοὺς ὁποίους βλέποντας αὐτός ὁ δυστυχής, ἔσπευσε νά κατέβει μέ τίς λίγες ἀποσκευές του πρὸς ἐπιβίβαση. Ἀλλά, ὦ!, ἡ ἄμετρη φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου καί ἡ ἀκαταμάχητη δύναμη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ἐνῶ ἐτοιμαζόταν ὁ φτωχός νά ἀπλώσει τὸ πόδι του στό φανταστικό πλοῖο, ἔκανε ἀπὸ κεκτημένη συνήθεια τὸ σημεῖο τοῦ τιμίου Σταυροῦ

καί σέ μία στιγμή ἡ δαιμονική φαντασία ἐξαφανίσθηκε κι ἔμεινε ὁ ταλαίπωρος στό χεῖλος ἐκείνης τῆς θαλάσσιας ἀβύσσου πού ἔχασκε, τῆς πλέον ἀπό-

κριμνης, βαθειᾶς καί γεμάτης καρχαρίες. Τότε πιά συναισθάνθηκε τὴ δαιμονιώδη σκότισή του καί ἀφοῦ ἐπέστρεψε στήν ἀσκητικὴ του καλύβα δόξαζε μέ εὐγνωμοσύνη τὸν πολυεσπλαχνο Θεοῦ γιά τὴν ἀπροσδόκητη σωτηρία του. Καί ὅταν προσέτρεξε στοὺς πνευματικούς πατέρες ἐξομολογήθηκε τὰ σχετικά μέ αὐτόν καί τὸ σίγουρο ψυχικὸ καί σωματικὸ καταποντισμὸ του ἂν δέν τὸν προλάμβανε τὴν τελευταία στιγμή ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ...

(*Ἀρχιμ. Γαβριήλ Διονυσιάτου, Λαυσαϊκὸν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Ἅγιον Ὄρος, 2002, σελ. 78-79, ἐδῶ μεταγλωτισμένο ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα στὴν ἀπλή ἑλληνική*).